

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie**

Rzeszów, dnia grudnia 2011 r.

**Pani
Renata Wadiak**

**Dyrektor
Oddziału Regionalnego
Kasy Rolniczego Ubezpieczenia
Społecznego
w Rzeszowie**

LRZ-4101-11-01/2011
P/11/091

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. *o Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. z 2007 r., Nr 231 poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła w Oddziale Regionalnym Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Rzeszowie kontrolę funkcjonowania systemu rolniczego ubezpieczenia emerytalno – rentowego w latach 2008 – 2011 (I połowa).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 12 grudnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z uchybieniami ocenia funkcjonowanie systemu emerytalno – rentowego w okresie objętym kontrolą.

W kontroli stwierdzono, iż od sierpnia do grudnia 2010 r. „zbiegiem ubezpieczenia”, tj. jednoczesnym ubezpieczeniem zdrowotnym w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych na terenie województwa Podkarpackiego objęto 23 osoby. Dotyczyło to ubezpieczonych w Wydziale Ubezpieczeń w Rzeszowie oraz w 10 Placówkach Terenowych (PT) wchodzących w skład Oddziału Regionalnego.

Analiza dokumentacji pięciu osób objętych zbiegiem ubezpieczenia z obszaru działania PT w Mielcu wykazała, że w dwóch przypadkach pracownicy błędnie ustalili okresy ubezpieczeniowe. Po przeprowadzonej we wrześniu br. analizie, osoby objęte zbiegiem wyłączono z ubezpieczenia w KRUS.

W pozostałych trzech przypadkach zbieg ubezpieczenia spowodowali sami ubezpieczeni gdyż nie przekazali do PT w Mielcu, informacji o okolicznościach mających wpływ na podleganie, wysokość czy prawo do pobierania świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników.

Przeprowadzona analiza dokumentacji 43 ubezpieczonych prowadzących w 2010 r. pozarolniczą działalność gospodarczą w oparciu o art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. *o ubezpieczeniu społecznym rolników* (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) wykazała, że w sześciu przypadkach informacje o zmianach w użytkach rolnych przekazywano po upływie od 1,5 do 18 miesięcy od wystąpienia zdarzenia. Tym samym ww. osoby nie wywiązały się z obowiązku określonego w art. 37 ust. 1 i 2 ustawy.

Stwierdzono dwa przypadki okresowego ustania ubezpieczenia społecznego rolników. W jednym przypadku rolnik nie poinformował Oddziału Regionalnego, iż osoba ubezpieczona nie pracowała w gospodarstwie rolnym. Wydział Ubezpieczeń w Rzeszowie dowiedział się o tym po upływie 12 miesięcy od zaprzestania pracy w gospodarstwie.

Ponadto analiza ta wykazała zaległości w opłaceniu składek na ubezpieczenie społeczne na pięciu kontach ubezpieczeniowych osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Zaległości w opłaceniu składek przypadały za różne okresy w latach 1998 – 2011.

W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzono wizytacji u tych dłużników pomimo, iż w regulaminach organizacyjnych Oddziału Regionalnego z 2 stycznia 2009 r. i 31 marca 2010 r. zapisano, że do zadań Wydziału Ubezpieczeń należało przeprowadzanie wizytacji w gospodarstwach dłużników. W pierwszej kolejności przeprowadzano wizytacje w gospodarstwach rolników, którzy występowali z wnioskami o udzielenie ulgi w spłacie należności, a następnie w miarę możliwości u osób zadłużonych.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia działania związane z obsługą ubezpieczeń.

W skład Oddziału Regionalnego wchodziło 17 Placówek Terenowych, w tym dwie o rozszerzonej działalności. W okresie objętym kontrolą zatrudnienie nie przekraczało planu ustalonego przez Prezesa KRUS. Na koniec czerwca br. na 383,3 etatach zatrudniono 387 osób.

W 2010 r. zadaniami z zakresu ubezpieczenia społecznego, świadczeń emerytalno-rentowych, wypadkowych, chorobowych i macierzyńskich oraz prewencji, rehabilitacji i orzecznictwa lekarskiego zajmowało się przeciętnie 290 osób zatrudnionych na 287 etatach (w zaokrągleniu do pełnych etatów). W Rzeszowie zadaniami tymi zajmowało się przeciętnie 62 osób na 61 etatach, a w PT w Jaśle i Przeworsku odpowiednio 37 osób na 36 etatach i 41 osób na 40 etatach. W pozostałych Placówkach Terenowych ww. zadaniami zajmowało się przeciętnie 150 pracowników (na 150 etatach).

W okresie objętym kontrolą zmalała liczba osób ubezpieczonych w KRUS. Na koniec czerwca 2011 r. w Oddziale Regionalnym było ubezpieczonych 103.668 osób, tj. o 1,1% mniej niż w grudniu 2008 r. Na podobnym natomiast poziomie kształtowała się liczba ubezpieczonych na własny wniosek.

Na koniec grudnia 2008 r. ze świadczeń korzystało 82.116 świadczeniobiorców, w tym 11.653 tzw. zbiegowych. Liczba świadczeniobiorców na koniec czerwca 2011 r. wynosiła 87.601, w tym 9.761 zbiegowych. W porównaniu do grudnia 2009 r. liczba świadczeniobiorców zmalała odpowiednio o 6,4% i o 11%.

W 2008 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników Oddziału Regionalnego było zróżnicowane. Najwyższe wynagrodzenie w kwocie 2,729,03 zł otrzymywali pracownicy b. Oddziału Regionalnego w Jaśle. Wynagrodzenie to było wyższe o 59,06 zł od pracowników zatrudnionych w Rzeszowie oraz o 185,13 zł od osób zatrudnionych w b. Oddziale Regionalnym w Przeworsku. W 2010 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników Oddziału Regionalnego wzrosło do 3.544,40 zł.

Pracownicy Oddziału Regionalnego otrzymywali kwartalne nagrody wypłacane z Funduszu Nagród i Funduszu Motywacyjnego. Niektórzy pracownicy dostawali również nagrody za zastępstwo za pracowników przebywających na zwolnieniach lekarskich. W 2010 r. wysokość nagród kwartalnych z tego tytułu wynosiła od 200 zł do 2.200 zł dla jednego pracownika.

W 2010 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w Wydziale Ubezpieczeń PT w Przeworsku wynosiło 3.674,76 zł i było wyższe o 151,21 zł i o 421,36 zł od wynagrodzenia pracowników Wydziału Ubezpieczeń PT w Jaśle i w Rzeszowie.

Najwyższy wskaźnik obciążenia zadaniami (liczba ubezpieczonych na etat) w 2010 r. miał Wydział Ubezpieczeń PT w Przeworsku, następnie PT w Jaśle i w Rzeszowie. Wskaźnik ten wynosił odpowiednio – 869, 850 i 825.

W 2010 r. najwyższy wskaźnik obciążenia zadaniami (liczba świadczeniobiorców na etat) miał miejsce w Wydziale Świadczeń w Rzeszowie – 1.342, następnie w PT w Jaśle (1.220) i w Przeworsku – 1.133. Pracownicy Wydziału Świadczeń w Rzeszowie otrzymywali też najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie w wysokości 3.501,14 zł. Pracownicy Wydziału Świadczeń PT w Jaśle otrzymywali o 27,48 zł mniej, niż pracownicy takiego samego Wydziału PT w Przeworsku pomimo, iż dysponowali wyższym wskaźnikiem obciążenia zadaniami.

Dla potrzeb działalności statutowej Oddział Regionalny wynajmował pomieszczenia w Rzeszowie, Przemyślu, Tarnobrzegu i Stalowej Woli. W umowie najmu z dnia 19 sierpnia 2010 r. na najem pomieszczeń dla potrzeb PT w Przemyślu podano ogólną powierzchnię bez określenia na rodzaj i liczbę wynajmowanych pomieszczeń. W umowie tej, jak również w umowie z 1 lutego 2009 r. na wynajem pomieszczeń dla PT w Tarnobrzegu ustalono miesięczny czynsz najmu bez rozdzielenia opłat czynszowych za pomieszczenia biurowe oraz pozostałe, w tym korytarze.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, iż w latach 2008 – 2011 Huta Stalowa Wola S.A., każdego miesiąca naliczała opłatę za zużytą energię elektryczną przez urządzenie klimatyzacyjne zamontowane w pomieszczeniu serwerowi PT w Stalowej Woli. Z tego tytułu Oddział Regionalny poniósł koszty w wysokości 500,64 zł w 2008 r., 558,74 zł w 2009 r., 600,24 zł w 2010 r. oraz 453,87 zł za 9 miesięcy 2011 r.

Działanie takie naruszało zasadę legalności gdyż było niezgodne z zapisem § 3 ust. 3 umowy najmu Nr 169/07 z 30 września 2007 r., w którym zapisano, że Huta Stalowa Wola pokrywa czynsz najmu, który obejmuje m. in. należność za energię elektryczną. Dopiero w toku kontroli uregulowano zasady tej odpłatności. Aneksiem Nr 3/2011 z 28 września 2011 r. do umowy najmu dodano zapis ustalający miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe za zużytą energię elektryczną w pomieszczeniu serwerowi PT w Stalowej Woli.

Oddział Regionalny (za zgodą Prezesa KRUS) kupił spółdzielczy własnościowy lokal użytkowy o pow. 397,6 m² położony w bezpośrednim sąsiedztwie swojej siedziby, tj. na pierwszym piętrze przy ul. Słowackiego 7A (obręb ewidencyjny 207 Rzeszów – Śródmieście). Zakup poprzedzała korespondencja prowadzona przez Oddział Regionalny z Centralą KRUS i sprzedającym. Z jej analizy wynika, iż wysokość ceny zbycia lokalu sprzedający ustalił na 3.200 tys. zł (8.048,3 tys. zł za 1 m²).

Dyrektor Oddziału Regionalnego zleciła wykonanie inwentaryzacji oraz wycenę lokalu. Wycenę sporządził w listopadzie 2010 r. Mateusz T. z Rzeszowa. Koszt sporządzenia inwentaryzacji wyniósł 2.196 zł brutto.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, iż wykonano ją nierzetelnie. Do krótkiego opisu technicznego wykonawca dołączył rysunek rzutu parteru zakupionego lokalu zamiast rzutu piętra, a w opisie technicznym oraz pod rysunkiem wykonawca wykazał różne jego powierzchnie.

W toku kontroli wykonawca ten sporządził nową inwentaryzację i ponownie dołączył do niej rysunek zatytułowany „*rzut parteru*” lokalu. Oddział Regionalny odebrał omawiane prace bez zastrzeżeń.

W grudniu 2010 r. rzeczoznawca majątkowy sporządził operat szacunkowy lokalu. Wyceny lokalu rzeczoznawca dokonał metodą porównania nieruchomości parami, przy zastosowaniu podejścia porównawczego. Do porównania przyjęto trzy transakcje sprzedaży, w tym jedną z obrębu 207 Rzeszów Śródmieście. Wartość rynkową spółdzielczego prawa do lokalu przy ul. Słowackiego 7A – według stanu na dzień 7 grudnia 2010 r. – rzeczoznawca wycenił na 2.984,3 tys. zł.

Oddział Regionalny kupił lokal w dniu 23 grudnia 2010 r. za 2.970 tys. zł (7.470 zł za m²). W tym samym dniu przelał całość należności za konto sprzedającego. Przekazanie lokalu – według aktu notarialnego – nastąpiło 31 marca 2011 r. pomimo, iż w piśmie z 8 listopada ub. roku zbywający poinformował, iż może go udostępnić nabywcy do 31 stycznia br.

W latach 2008 – 2009 Prezes KRUS przyznał miesięczne limity kilometrów na używanie samochodów prywatnych do celów służbowych w jazdach lokalnych. Przyznane limity Dyrektor rozdysponowała odpowiednio wśród dwóch i trzech pracowników Oddziału Regionalnego. W kolejnych latach ze względu na oszczędności oraz racjonalizację kosztów transportu Prezes KRUS nie przyznał limitu kilometrów na używanie samochodów prywatnych do celów służbowych.

W okresie objętym kontrolą Oddział Regionalny dysponował od 21 do 24 osobowymi samochodami służbowymi. Kierowali nimi pracownicy dysponujący zezwoleniami na ich prowadzenie, bez dodatkowego wynagrodzenia. Kierownicy PT w Ropczycach i Strzyżowie korzystali (za zgodą Prezesa KRUS) z możliwości garażowania samochodów służbowych w miejscu zamieszkania.

W kontroli przeanalizowano koszt przejechania 1 km przez 24 samochody służbowe w 2010 r. Z analizy tej wynika, iż na jeden samochód przypadało średnio 13.441 km, przy koszcie 1 km w wysokości około 0,68 zł.

Oddział Regionalny zlecał podmiotom zewnętrznym stałą obsługę jednostek organizacyjnych. Dotyczyło to m. in. ochrony obiektów, sprzątnięcia, usług informatycznych, archiwistycznych, usług pocztowych oraz obsługi prawnej. Początkowo usługi te zlecały

Placówki Terenowe (b. Oddziały Regionalne) w Jaśle i Przeworsku, a w kolejnych latach czynił to Oddział Regionalny dla wszystkich jednostek organizacyjnych. Świadczenie tych usług nie skutkowało ograniczeniem ani zwiększeniem zatrudnienia w Oddziale Regionalnym.

Przedstawiając Pani Dyrektor powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, działając na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1/ przestrzeganie postanowień dotyczących przeprowadzania wizytacji w gospodarstwach rolnych dłużników;
- 2/ zapewnienie rzetelnego odbioru prac zleczonych podmiotom zewnętrznym;
- 3/ podjęcie starań w celu wprowadzenia do umów najmu PT w Przemysłu i Tarnobrzegu zróżnicowanych stawek czynszowych, tj. za pomieszczenia biurowe oraz inne np. korytarze.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, oczekuje od Pani Dyrektor przedstawienia w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.